

NUTRIGENOMICS
ERA CHAIR | WELCOME2

Ryby w świetle nutrigenomiki – jak morski genom spotyka się z ludzkim metabolizmem

Dr Marianna Raczyk

Olsztyn 06.09.2025

Zespół Nutrigenomiki, PAN, Olsztyn

Marianna Raczyk
Post-doc

2022

Emilia Gospodarska
Lab Manager

2022

Maciej Rybiński
PhD student

2022

Ranjini Ghosh Dastidar
PhD student

2022

Julia Jarosławska-Miszkiewicz
Assistant Professor

2023

Mariusz Jankowski
PhD Student

2023

Tanya Tripathi
PhD Student

2023

Arleta Janysz
Technologist

2024

Parcival Maissan
PhD Student

2024

Priman Alfred Fau
PhD student

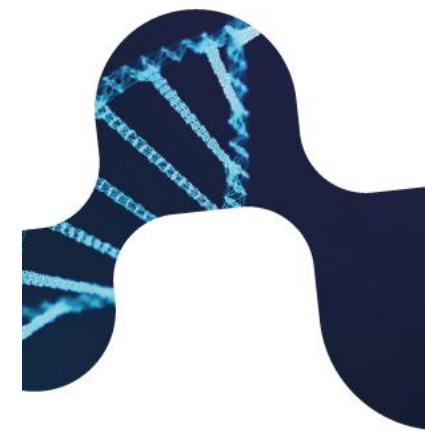
2024

NATIONAL SCIENCE CENTRE
POLAND

NutriGenomikA

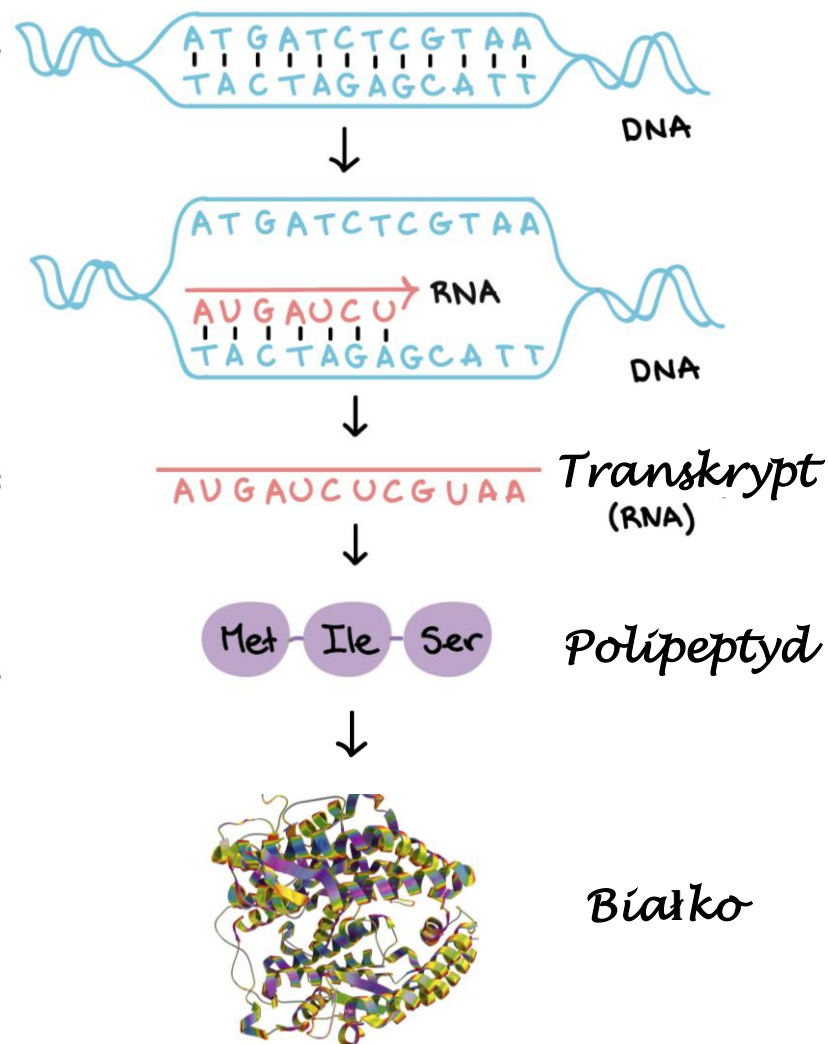

Genetyka

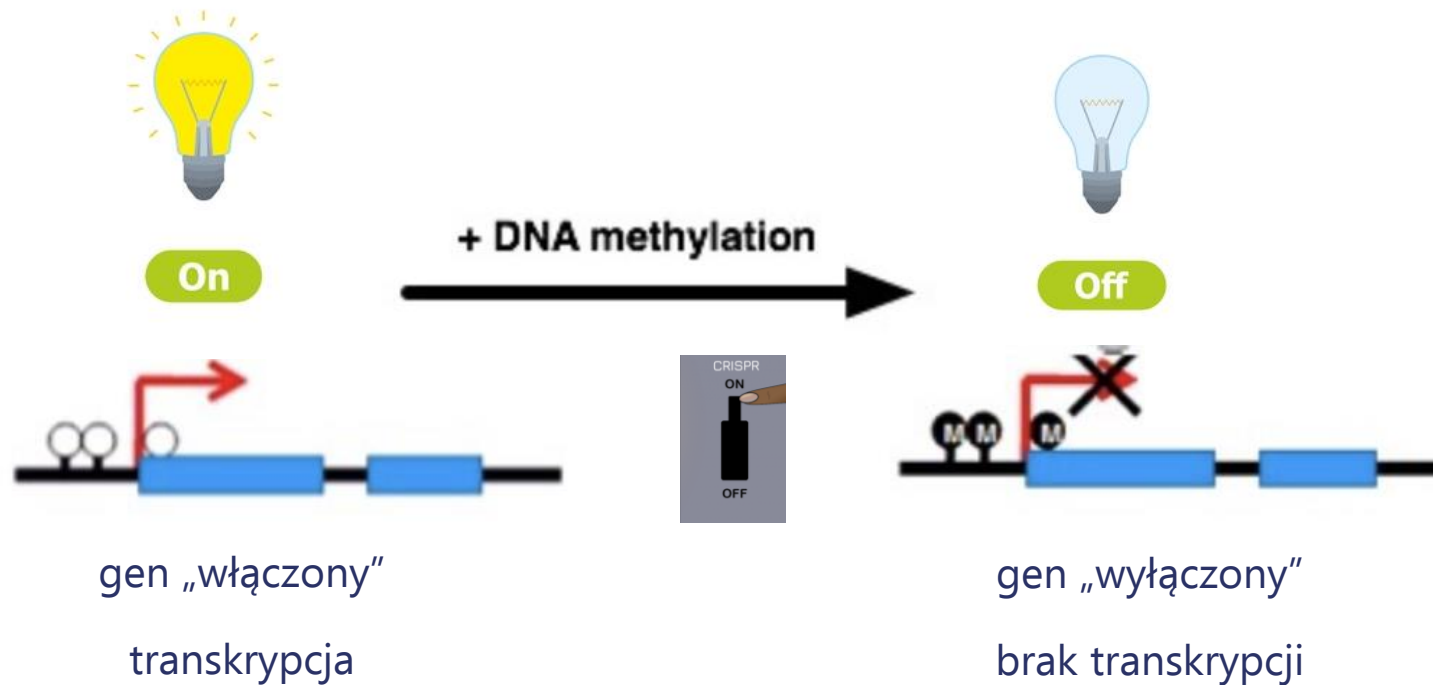
Transkrypcja

Translacja

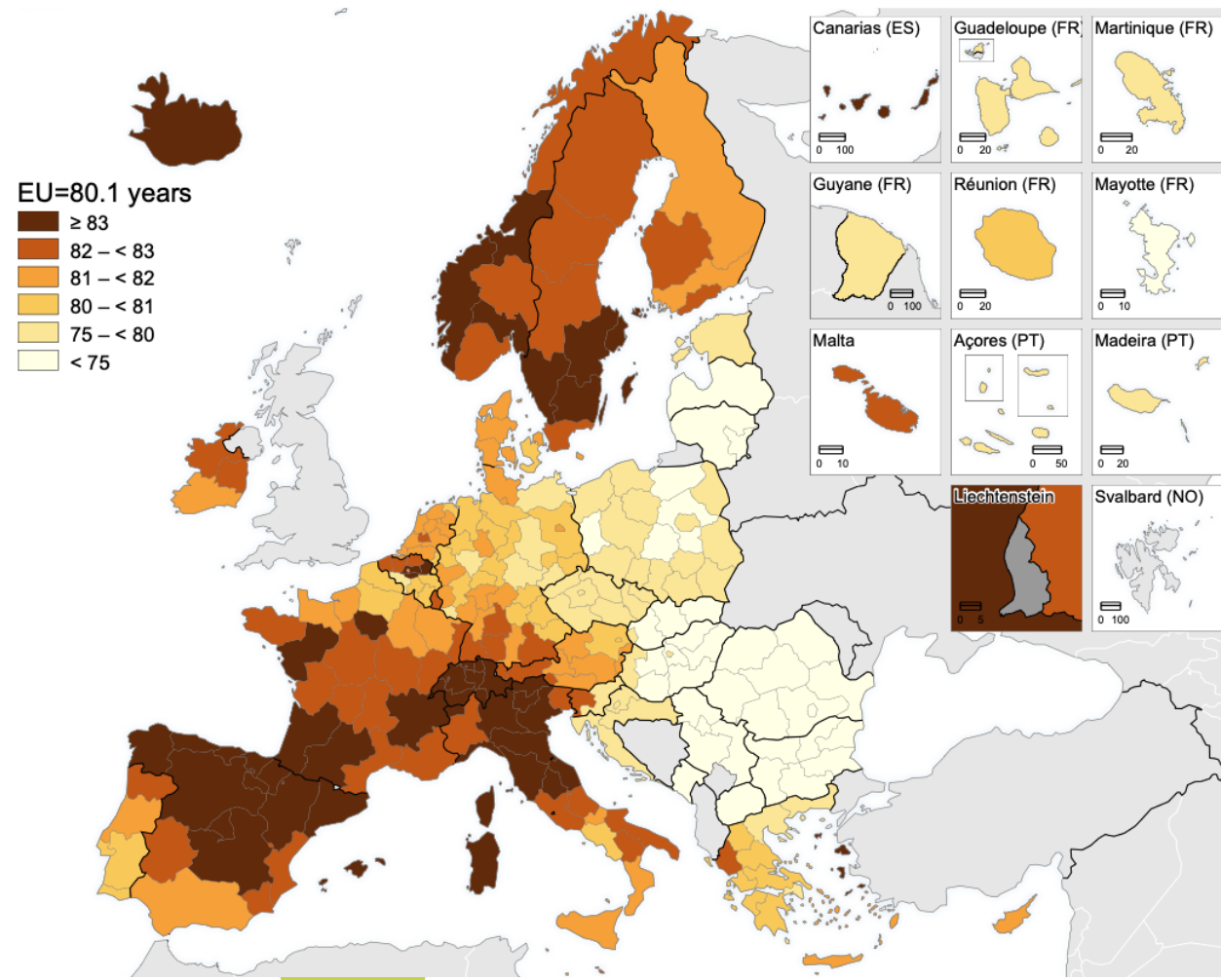
Epigenetyka – włączanie i wyłączanie genów

Dlaczego należy mówić o zdrowym żywieniu?

Średnia długość życia w Europie: Polska pozostaje w tyle

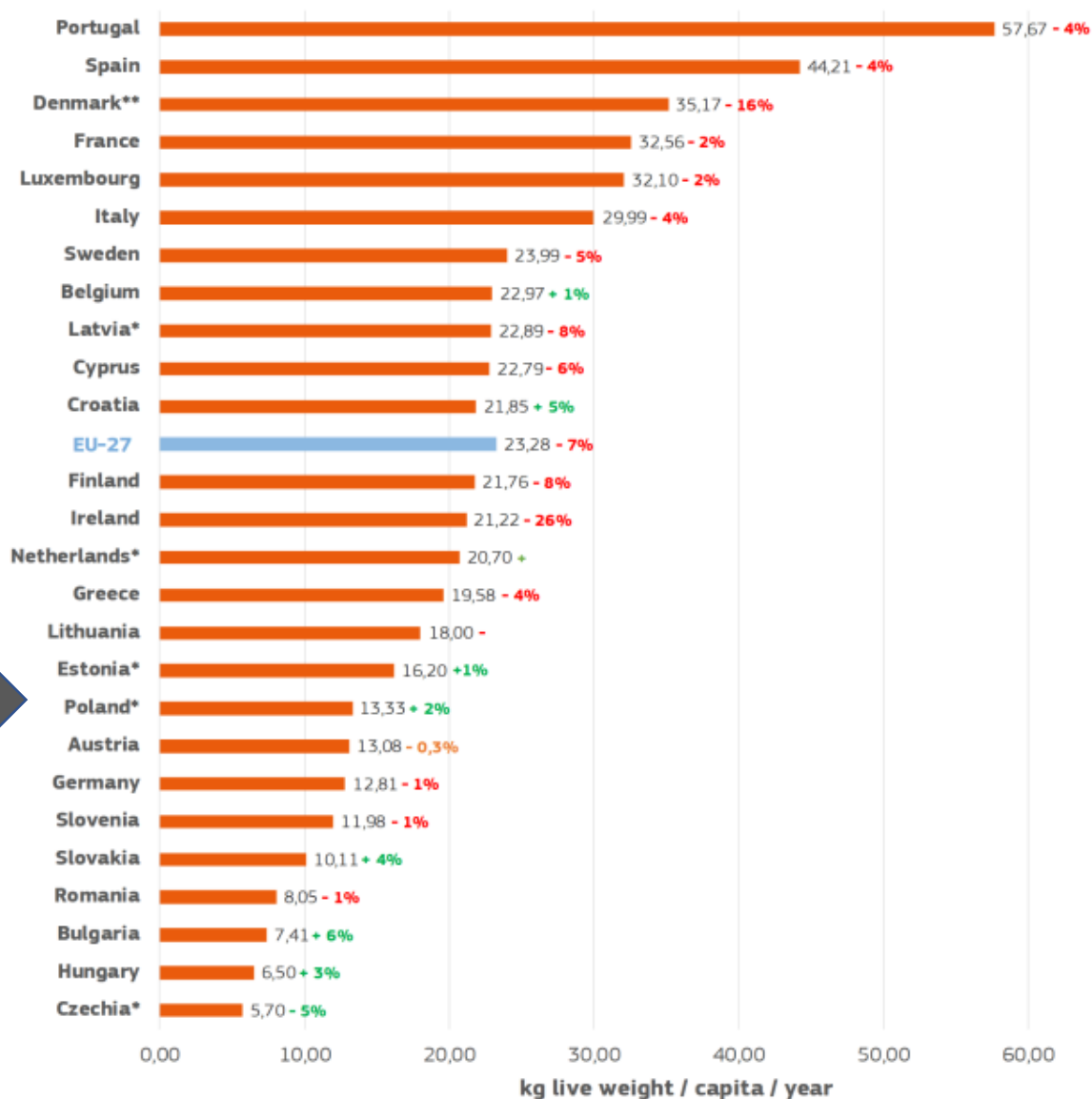
Spożycie ryb: Polska pozostaje w tyle

Światowa czołówka w spożyciu ryb i owoców morza (kg/osobę):

- Islandia: 87,1
- Malediwy: 80,1
- Makau: 68,4
- Hong Kong: 65,9

Polacy jedzą średnio
13 kg ryb rocznie

Epigenetyka

- Witamina D -> ligand dla VDR -> bezpośrednia regulacja transkrypcji
- EPA/DHA -> ligandy dla PPAR i RXR -> regulacja ekspresji genów

Wit D, EPA i DHA wpływają na epigenom zarówno przez receptory jądrowe, jak i pośrednio poprzez modyfikacje histonów i metylację DNA

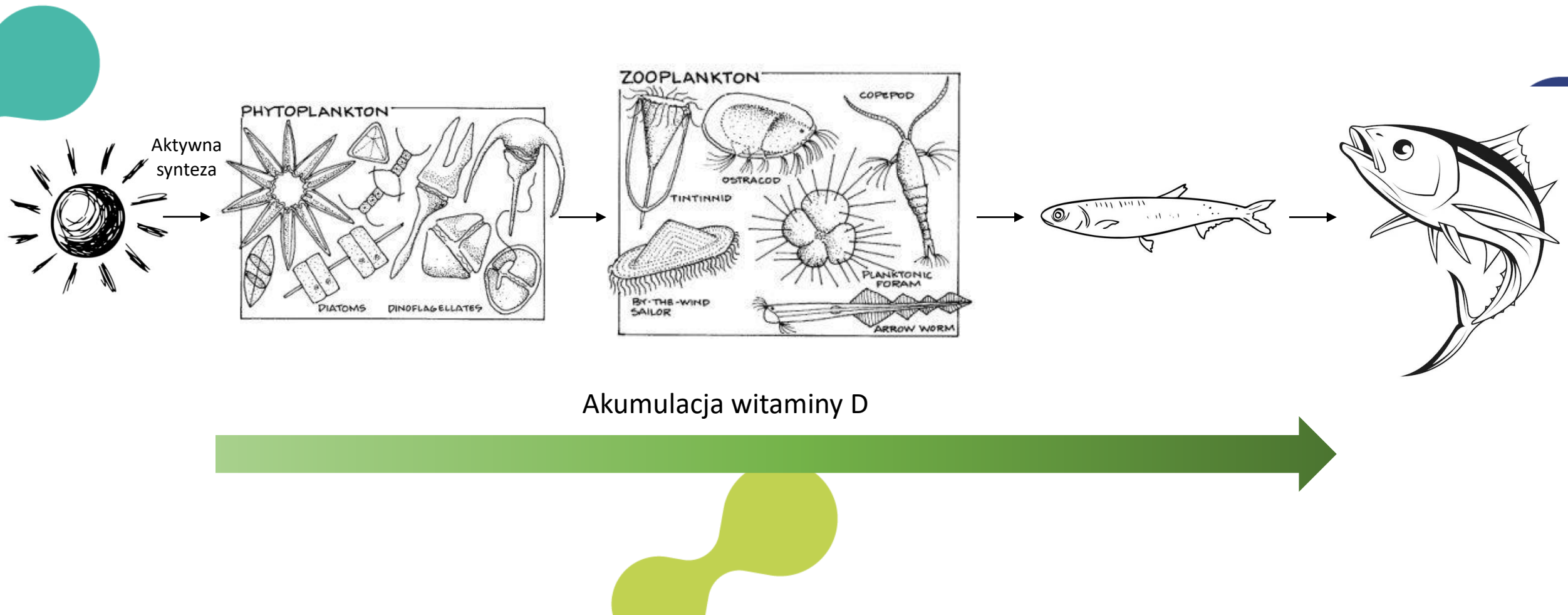
Czy ryba produkuje witaminę D? Człowiek, a ryba

40 IU D₃/kg masy ciała
/ok. 20 min na słońcu

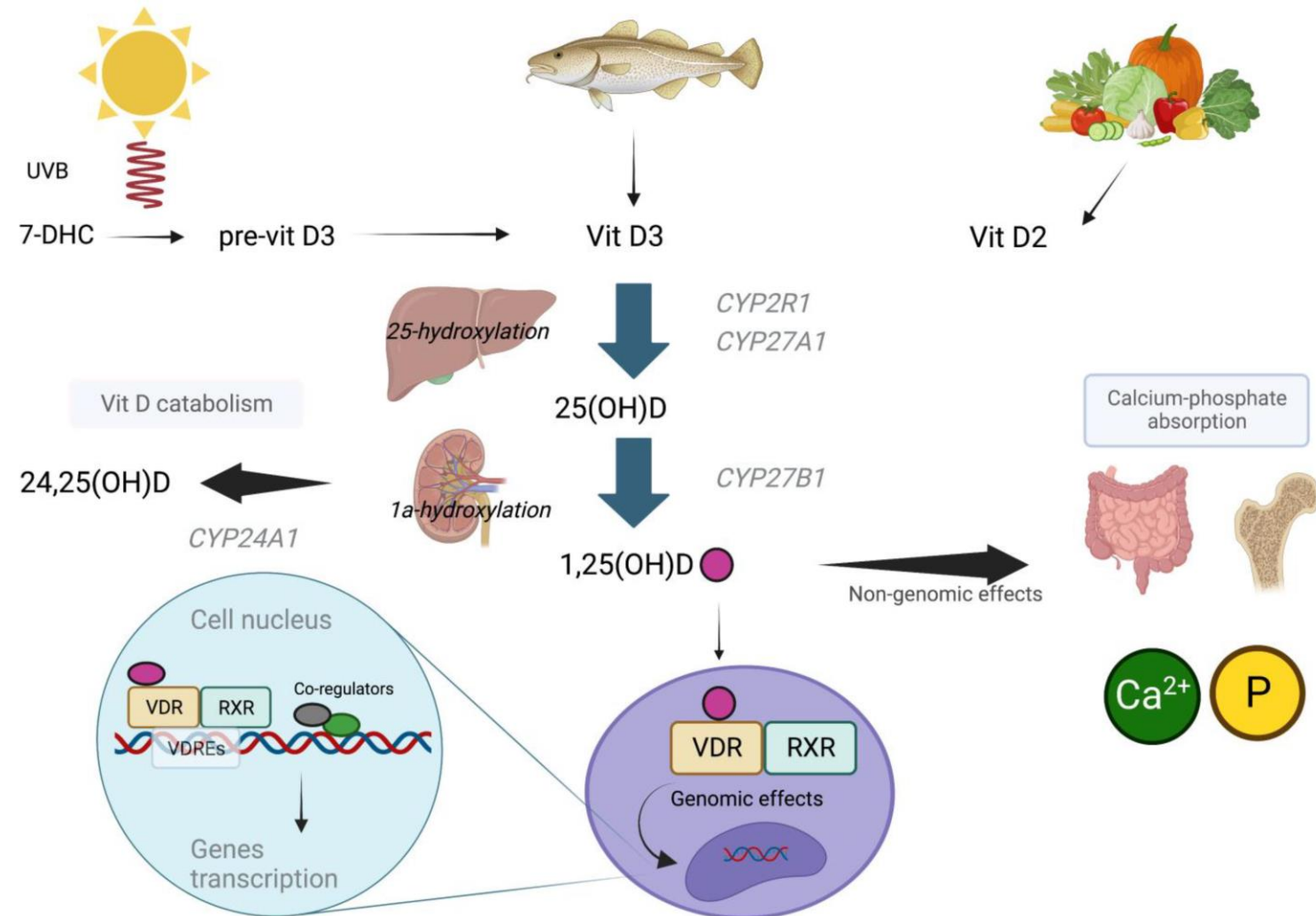

Witamina D w rybach – łańcuch pokarmowy

Metabolizm witaminy D

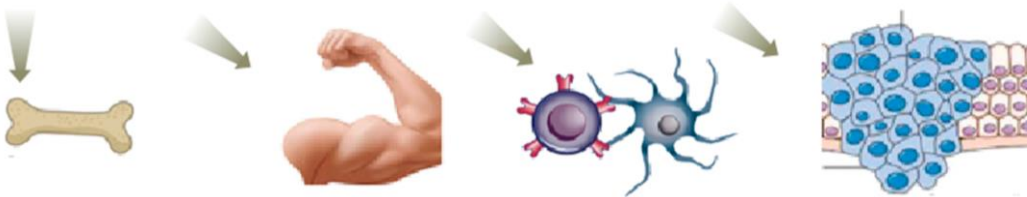
Witamina D - rola

Witamina D (endogenna konwersja do 25(OH)D i 1,25(OH)₂D)

Zmiany epigenetyczne (regulacja genów)

Indywidualny wskaźnik odpowiedzi na witaminę D (wysoka lub niska responsywność)

Poprawa fizjologicznych funkcji

Mineralizacja kości

Praca mięśni

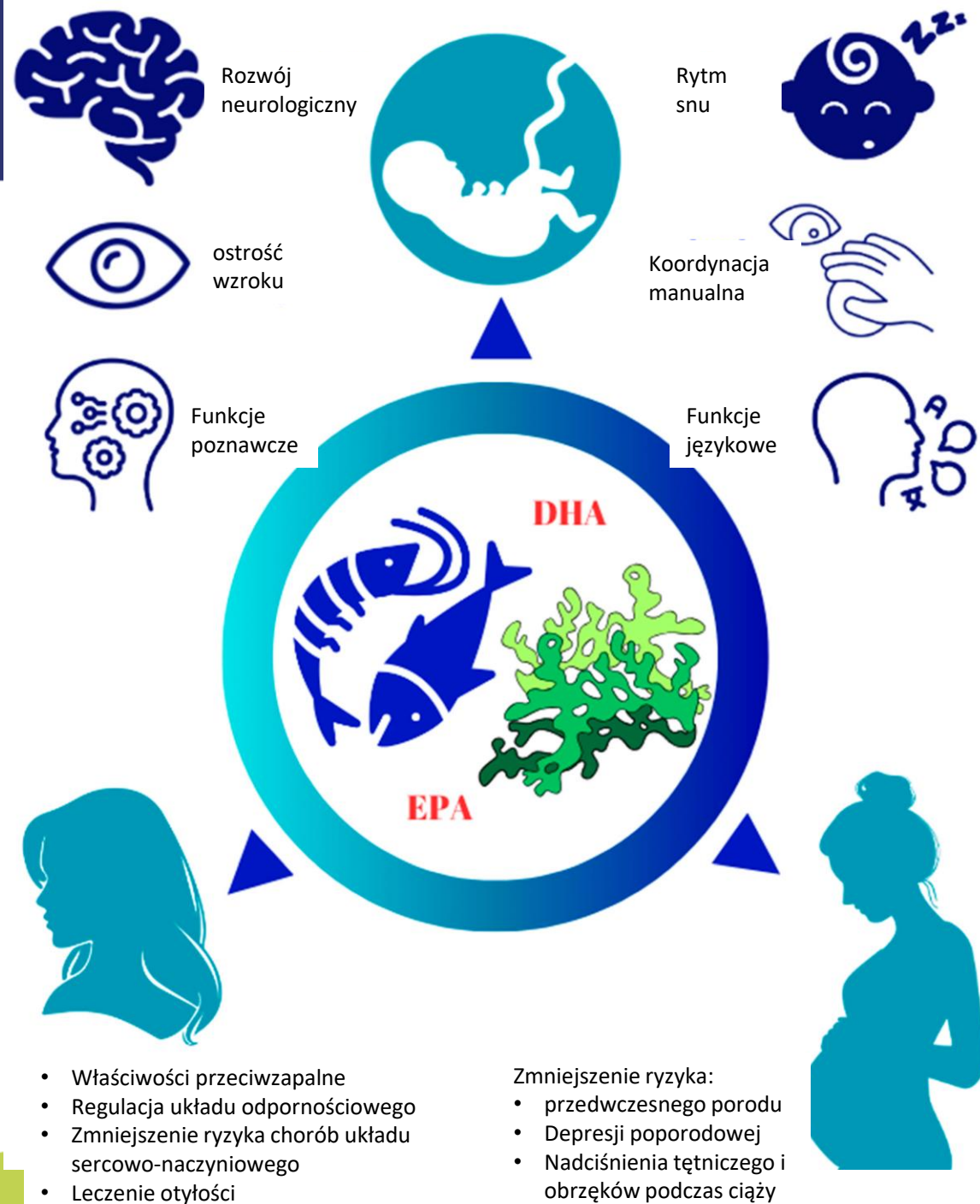
Układ odpornościowy

Różnicowanie komórek

Prewencja osteoporozy, sarkopenii, chorób autoimmunologicznych i nowotworów

DHA i EPA - rola

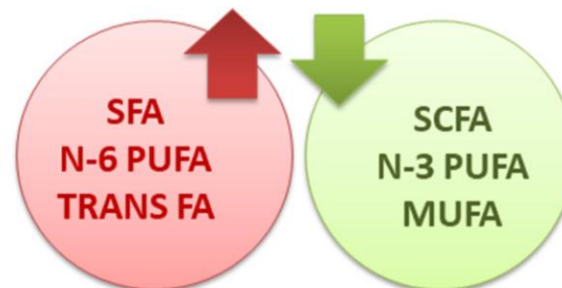

Tłuszcze - rola

ŁAGODNY, PRZEWLEKŁY STAN ZAPLANY

Zawartości wit D i DHA/EPA w rybach (w 100 g ryby)

Gatunek ryby	Witamina D [μ g]	EPA + DHA [g]
Łosoś dziki	10–15	1,8–2,2
Łosoś hodowlany	6–9	1,5–1,8
Makrela atlantycka	12–16	1,7–2,6
Śledź atlantycki	8–22	1,4–2,3
Sardynki (świeże)	7–12	1,2–2,0
Pstrąg tęczowy	5–8	0,8–1,0
Tuńczyk (świeży)	3–5	0,3–0,6
Dorsz atlantycki	1–2	0,2–0,3

Wit D: 15 μ g = 600 IU – min. dzienne zapotrzebowanie (EFSA 2016)

EPA + DHA – min. dzienne zapotrzebowanie to 250 mg (EFSA, 2010; WHO/FAO)

Zawartości wit D i DHA/EPA w rybach (w 100 g ryby)

Gatunek ryby	Typ ryby	Witamina D ($\mu\text{g}/100\text{ g}$)	%wit. D / 100 g	EPA+DHA (mg/100 g)	% EPA+DHA / 100 g
Pstrąg tęczowy	półtłusta	5–8	33–53%	800–1000	320–400%
Dorsz atlantycki	chuda	1–2	7–13%	200–300	80–120%
Panga	chuda	<1	<10%	100–200	40–80%

Wit D: $15\text{ }\mu\text{g}$ = 600 IU – min. dzienne zapotrzebowanie (EFSA 2016)

EPA + DHA – min. dzienne zapotrzebowanie to 250 mg (EFSA, 2010; WHO/FAO)

Ryba, a witamina D

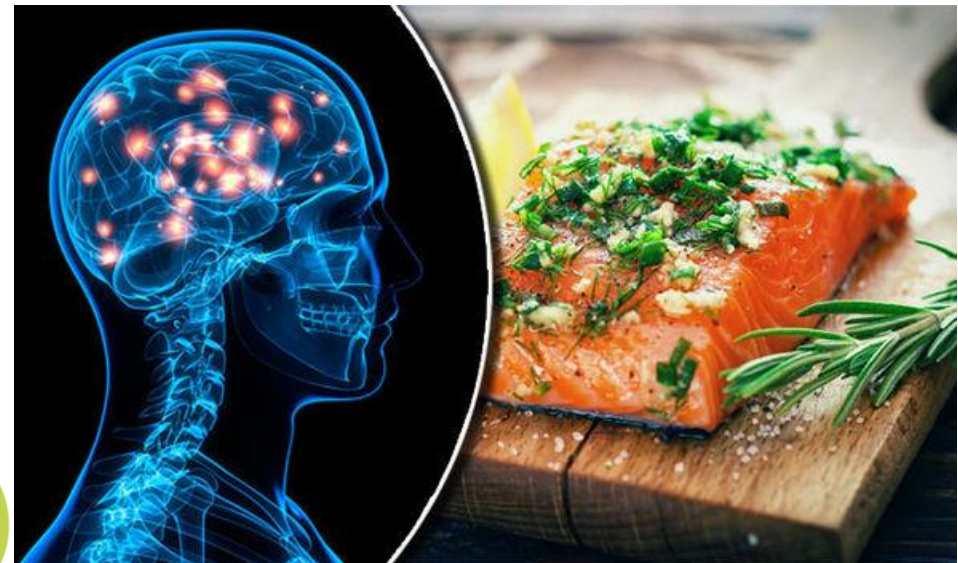
- Modulacja układu odpornościowego
- Wpływ na zdrowie kości i mięśni
- Działanie przeciwnowotworowe

Ryba, a DHA i EPA

- Zmniejszenie stanu zapalnego
- Regulacja metabolizmu tłuszczów i cukrów
- Pozytywny wpływ na rozwój mózgu

NUTRIGENOMICS
ERA CHAIR | WELCOME2

Dziękuję za uwagę! 😊

Dr Marianna Raczyk

Olsztyn 06.09.2025